

Broedvogelmonitoring Meijendel 1996

J.P. Oppentocht,
Brasemsloot 5, 2724 EL Zoetermeer
secretariaat werkgroep:
Waalsdorperweg 54, 2597 JC Den Haag

Algemeen

De Vogelwerkgroep Meijendel heeft in 1996 voor het 12e jaar het grootste deel van het duingebied tussen Scheveningen en de Wassenaarse Slag geïnventariseerd. De werkgroep kan als voortzetting worden gezien van het Vogelpopulatie-onderzoek Meijendel uit de jaren 1958-1984. Er is dus een waarnemingsreeks opgebouwd van bijna 40 jaar. Vanaf 1985 wordt geïnventariseerd volgens richtlijnen van SOVON Vogelonderzoek Nederland. Deze methode werd in 1993 iets gewijzigd (zie verslag 1993). Ook in 1996 vonden enige veranderingen plaats in datumgrenzen en werden ook enkele interpretatiecriteria gewijzigd. Een en ander kreeg zijn beslag in een nieuwe SOVON handleiding voor het BMP (Broedvogel Monitoring Project; zie Van Dijk, 1996).

De werkgroep inventariseerde 31 kavels tegen 33 het jaar ervoor. Van deze kavels werden er 30 in beide jaren geteld. Verheugend was dat de waarnemer van kavel 2 weer zijn ronden kon lopen zodat het vervelende hiaat van 1995 eenmalig is. De kavels 54b, 61 en 85 konden niet meer van een waarnemer worden voorzien. Zoals de laatste jaren steeds het geval is, werd in kavel 45 alleen het aantal Aalscholvers geteld.

In fig. 1 wordt de ligging van de geïnventariseerde kavels aangegeven en in tabel 1 staat welke kavels werden geteld en door welke waarnemer.

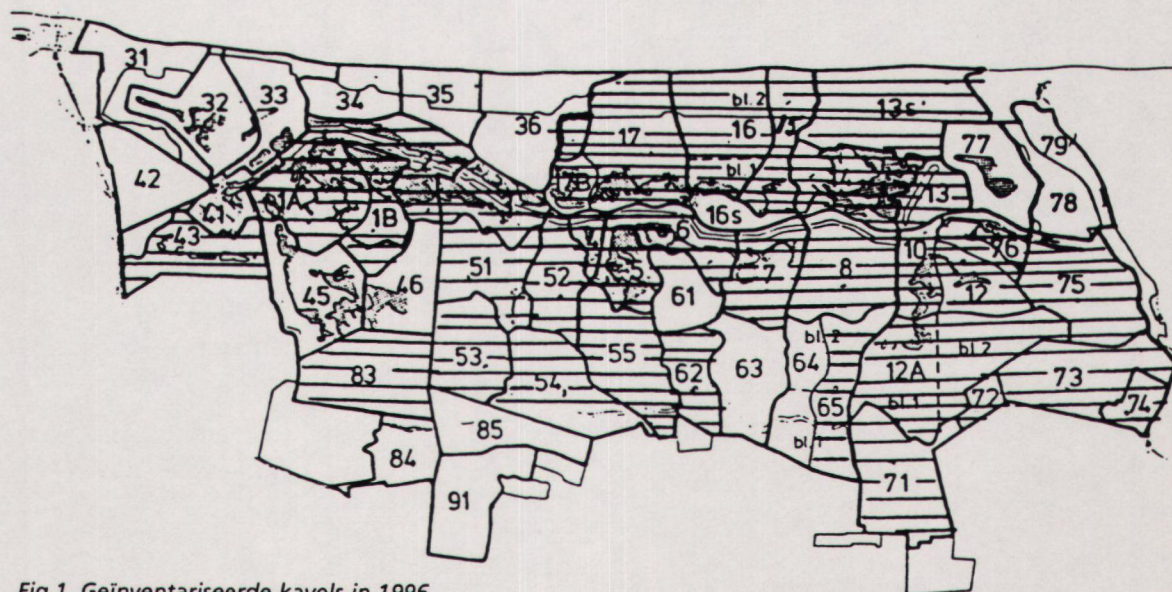

Fig.1. Geïnventariseerde kavels in 1996.

De resultaten in 1996

De weersomstandigheden vóór en tijdens het broedseizoen '96 hebben bij een aantal vogelsoorten van het duin geleid tot achteruitgang van het aantal territoria. Allereerst was de winter 1995/96 streng. Er waren perioden met flinke vorst van 9 tot 28 december '95, van eind januari tot 10 februari '96 en van eind februari tot 18 maart. Dit was van invloed op standvogels, het meest op de Winterkoning (zie tabel 3). Het voorjaar begon laat, dus ook de zang. De maanden april/mei waren droog, alle kwelplassen die van neerslag afhankelijk zijn waren verdwenen. Dat was een groot verschil met het broedseizoen 1995 toen er juist veel nat duin was. In enkele kavels waren dan ook minder territoria van water- en moerasvogels (Meerkoet, Waterral). Dit kan een gevolg zijn van de strenge winter of van het droge voorjaar of van beide. De achteruitgang van de Blauwborst zal vooral te wijten zijn aan de droogte. Als gevolg van de weerseffecten daalde het totaal aantal territoria in 30 kavels van 7363 naar 6909, een daling van 454 of 6,2%. Dit was de eerste daling sinds 1991. In tabel 3 is te zien dat getalsmatig niet alleen het winterkoningaantal voor de daling verantwoordelijk is, maar ook het fitisaantal daalde flink. Net als in 1991 zou hier echter sprake kunnen zijn van een niet reële daling omdat pas na de 3e week van mei sprake was van goed voorjaarsweer zodat veel zang laat (te laat) geregistreerd kon worden.

Tabel 1. Onderzochte kavels in 1996 met de bijbehorende waarnemer(s).

kavel	waarnemer	kavel	waarnemer
1a	L.J. Snellink	17b	G.F. Wilmink &
1b	C. Fonhof		H. Wilmink-de Nijs
2	H.P.van der Meer	43	L. van Dam
3	G. Roozeboom	51	B. Jacobs
4/5	F.C. & W.S. Hooijmans	52	J. Noordhuizen
6	H. Wanders	53	W.J. Kooy
7	B. Berkepeis	54a	W.J. Kooy
8	A.A. Dijkstra	55	J. Noordhuizen
10/12/76	W. Calame	62	J. Bosland
12a	R. Wanders	65	N.E. Kösters
13	F.C. Hooijmans	71	P. Berkepeis
13s	N.C. Hogendoorn	72	A. Remeus
14	F.C. Hooijmans	73	A. Remeus
15	J.P. Oppentocht	74	A. Remeus
16	J.P. Oppentocht	75	J. Regeer
17a	W.S. Hooijmans	83	J.J. van As

Tabel 2 geeft de telresultaten in 31 kavels weer op grond van de SOVON-richtlijnen. Dit laatste is er de oorzaak van dat op de overzichtstabel soms een soort voorkomt waarvan één exemplaar slechts eenmaal isesignaleerd. Dit jaar was dat het geval bij een Roerdomp die op 2 april in kavel 17 werd gezien. Op grond hiervan vaststellen dat de Roerdomp in 1996 in het duin gebroed zou hebben is lichtzinnig. Vast staat dat de soort in het duin overwintert. Op 2 maart waren 2 exemplaren in 17a en op 25 oktober, 22 december en 26 maart werden dode exemplaren (steeds één) gevonden op verschillende plaatsen.

De aantallen van vogels met een groot territorium moeten ook voorzichtig bekeken worden. De opgegeven aantallen kunnen zowel te hoog als te laag zijn. Zie bijv. de plotselinge stijging van het aantal territoria bij de Bergeend van 4 naar 13. Bergeendparen zwerven over een groot gebied, dus verschillende kavels en zijn voorts erg gemakkelijk waarneembaar. Dubbeltellingen worden zo snel gemaakt. Voor een meer reële vaststelling van het aantal paren zou het in dit geval beter zijn de opgegeven territoria te clusteren, bijv. 1b t/m 3 (1 paar), 4/5 en 6 (1 paar), 10 en 12a (2 paar) en 13s t/m 17 (1 paar). Totaal dus 5 paar.

Anderzijds zijn er sterke aanwijzingen dat het aantal roofvogelterritoria te laag wordt weergegeven. Zie hiervoor het aparte hoofdstuk.

Het aantal soorten volgens tabel 2 bedraagt 96. In 1995 waren er 89. De "Soepeend" is niet meegeteld. In tabel 3 worden de aantallen territoria vergeleken van de 30 kavels die in 1995 én in 1996 zijn geteld. Hiervoor dienden de volgende kavels: 1a, 1b, 3, 4/5, 6, 7, 8, 10/12/76, 12a, 13, 13s, 14, 15, 16, 17a, 17b, 43, 51, 52, 53, 54a, 55, 62, 65, 71, 72, 73, 74, 75 en 83.

Twee soorten, nl. de Grauwe gans en het Baardmannetje, zijn nieuwkomers. Meer hierover in de rubriek Verschenen soorten.

Bijzonder was dit jaar het broedgeval van een Boompieper in kavel 15, dus in begraasd gebied. Deze vogelsoort kwam na 1975 niet meer in dit duingedeelte voor. De laatste jaren gaat de soort weer iets in aantal vooruit doch verdween wel totaal uit begraasd gebied (zie verslagen vanaf 1992). Kavel 15 wordt extensief begraasd. De begrazing in Kijfhoek en Bierlap was intensiever. De Boompieper in kavel 15 had zijn territorium in een gedeelte waar Helm niet kortgegrasd was. Dit broedgeval toont aan dat bij een lichtere veebezetting in Kijfhoek en Bierlap de Boompieper daar kan terugkomen.

—— (Opnieuw) verdwenen soorten

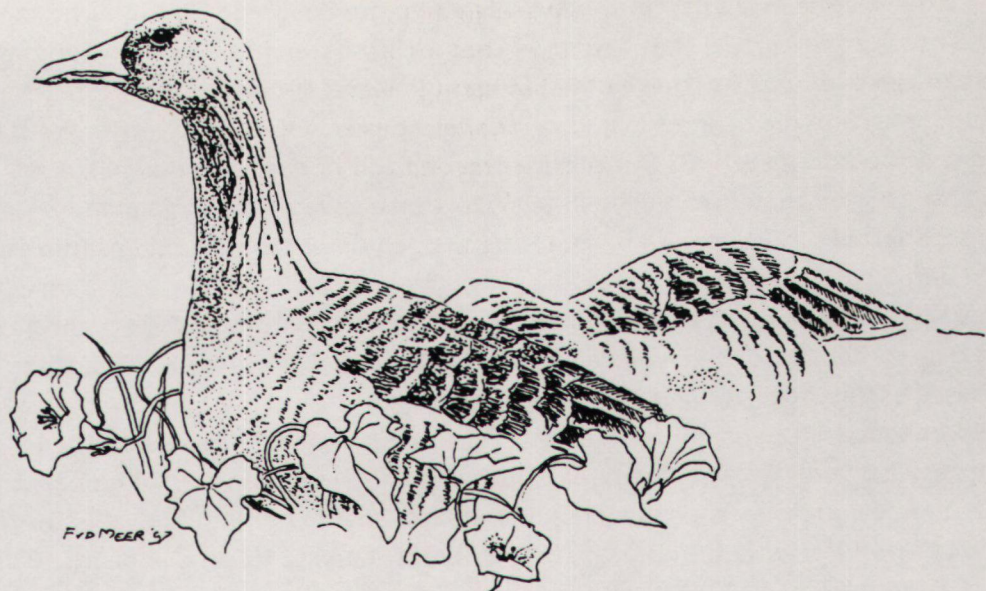
Porseleinhoen: kwam niet meer voor in kavel 6. Was daar wel in 1984, 1993 t/m 1995. In 1982 in kavel 15.

Turkse tortel: het kavel waar deze soort in 1995 een territorium had, werd dit jaar niet geteld (kavel 61).

Steenuil: na territoria in kavel 91 (1994) en kavel 65 (1995) geen waarnemingen meer.

Zwarte roodstaart: vorig jaar 1 territorium in kavel 85. Dit kavel werd in 1996 niet meer geteld.

Paapje: in 1995 nog 1 geval in kavel 17. In 1996 geen meldingen meer.

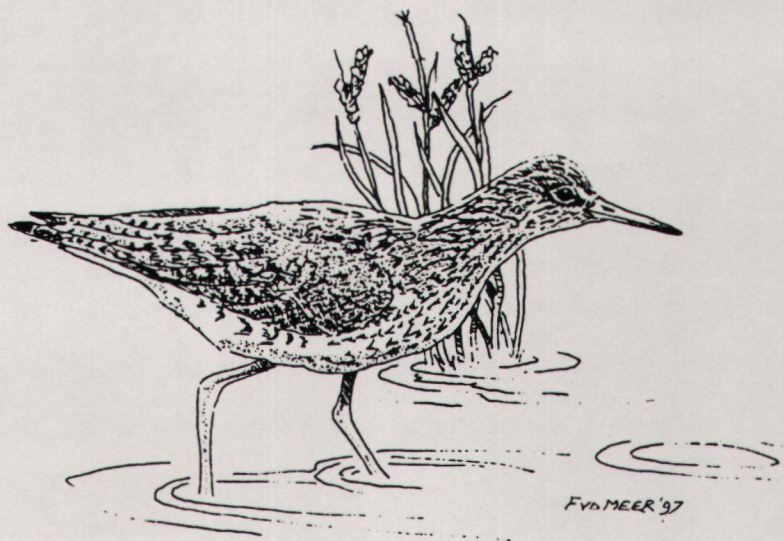
— (Opnieuw) verschenen soorten

Roerdomp: in kavel 17. Territorium zeer onzeker. Zie hiervoor ook de voorgaande tekst in de rubriek Resultaten 1996.

Grauwe gans: een nieuwe broedvogelsoort voor Meijendel. Er waren 2 gevallen in resp. kavel 1a en 3. Waarnemingen met pulli. Grauwe ganzen werden de laatste 2 jaar wel eens vroeg in het seizoen verblijvend gezien. Vestiging werd min of meer verwacht, te meer daar de soort zich al in de regio had gevestigd, o.a. in het poldergebied nabij Voorschoten.

Zomertaling: een broedgeval in kavel 2. Het paartje werd in meer kavels waargenomen maar voor de datumgrens (20 april). Het vorige broedgeval was in 1990 in kavel 14 en daarvoor in 1988. Ontbreekt in de periode 1976-1988. In de periode voor 1976 waren er meer broedgevallen.

Kleine plevier: drie paar in kavel 74. Dat is te danken aan het regeneratieproject dat de DZH daar uitvoerde. Een voormalig bollenland werd afgegraven, geprofileerd en de waterstand in de bodem werd verhoogd. Kortom, er is een heel ander landschap ont-

staan waar voorlopig kale plekken afwisselen met pioniersbegroeiing. Ideaal biotoop dus voor deze soort. Bij toenemende begroeiing verdwijnt de soort weer. Het laatst bekende broedgeval was in 1974 in kavel 3. Vanaf 1958-1964 waren 1-6 paar aanwezig, meestal ten gevolge van graafwerkzaamheden. De soort is de komende jaren ook te verwachten in kavel 14 na de regeneratiewerkzaamheden aldaar.

Tureluur: een broedgeval in kavel 74. Ook dit hangt samen met de herinrichting van het voormalige bollenland in kavel 74. In de jaren 1958-1960 waren er 2 à 4 paar. Van 1965 t/m 1969 1 à 2 paar. Het laatste broedgeval was in 1972 in kavel 13.

Kokmeeuw: de melding van een territorium in kavel 10 duidt op een overzomerend paar. Een echt broedgeval is niet vastgesteld.

Grote lijster: een paar in kavel 8. Komt in het duin weinig voor, wel aan de binnenduinrand, bijv. 2 paar in kavel 91.

Snor: weer een territorium in kavel 2. Dit is het achtste geregistreerde geval. Eerder in 1972 en 1973 in 1a, in 1984, 1986 en 1987 in kavel 2, in 1991 in kavel 13 en in 1994 weer in kavel 2.

Roodmus: een territorium in kavel 2. Dit is de tweede keer dat de soort zich daar vestigde. Er zijn waarnemingen gedaan op 5 mei, 30 mei, 14 juni en 25 juni. Op 30 mei zongen 2 exemplaren tegen elkaar in (kavel 2). Het vorige broedgeval was in 1992.

Tabel 2 Broedterritoria in 1996

Kavelnummer	1a	1b	2	3	4/5	6	7	8	10,12,76	12a	13s
Aantal bezoeken:	10	10	11	8	10	13	12	8	11	11	10
Bijzonderheden:											
Dodaars	1		4	3	4	11	4		5	2	
Fuut	6	4	10	4	3	4	2		5	1	
Geoorde fuut					2	6					
Roerdomp											
Aalscholver											
Knobbelzwaan		1	2	1	1				2		
Grauwe Gans	1			1							
Nijlgans				1	1				1		
Bergeend		1	1	1	1	1			1	2	1
Krakeend	5		3	3	5	1			8		
Wintertaling											
Wilde eend	9	2	6	3	3	6	3		12	2	3
Soepeend									2		
Zomertaling			1								
Slobeend	2		3	1	1	1			2		
Tafeleend	6	4	14	9	15	4	3		5		1
Kuifeend	19	6	22	12	11	8	6		15	2	1
Havik											
Sperwer						1					
Buizerd											
Torenvalk	1				1	1		1	1		1
Boomvalk	1										
Fazant	2	3	5	2	1	4		3	6	5	1
Waterral			3		1	1			1		1
Waterhoen	10	4	8	1	1	6	6		1	2	1
Meerkoet	17	15	40	14	27	29	8		26	5	5
Scholekster											
Kleine plevier											
Kievit									2		1
Houtsnip									1		
Tureluur											
Wulp									1		
Kokmeeuw									1		
Stormmeeuw			3		1				1		3
Holenduif											
Houtduif	6	7	10	7	3	16	15	9	18	8	6
Tortelduif	6	1		1	1	4	1	1	3	1	1
Koekoek	3	2	2	1	1	2	1	1	3	1	1
Bosuil	1						1	1			
Ransuil						1					
Groene specht	2	1		1	1	2	2	1	2	1	
Gr.bonte specht						1	3				
Boomleeuwerik										2	
Boerenwaluw											
Boompieper	1	1	1						7	5	
Graspieper									4		5
Winterkoning	7	3	3	4	5	4	3	1	5	1	1
Heggemus	24	17	30	30	7	12	18	17	31	27	29
Roodborst	5	3	1	3	1	5	12	5	2	6	
Nachtegaal	19	11	21	13	5	27	14	8	10	17	19

Kavelnummer	1a	1b	2	3	4/5	6	7	8	10,12,76	12a	13s
Blauwborst			1								2
Gekr. roodstaart	1	2				2	6	6	4	8	
Roodborsttapuit		1		1			1		7	2	2
Tapuit											
Merel	11	10	3	8	2	14	17	4	11	6	5
Zanglijster	1					1			1	1	
Grote lijster								1			
Sprinh. rietzanger	3	6	7	3	1	1	1		6	4	4
Snor			1								
Rietzanger	1		8	1		1					4
Bosrietzanger	2	2	20	1	1	3			4	2	2
Kleine karekiet	57	39	88	31	11	36	10		12	8	27
Spotvogel			1			1					
Braamsluiper	7	4	9	5	3	5	4	2	8	6	5
Grasmus	22	20	29	25	11	24	9	17	44	32	35
Tuinfluit	3	1	6	3	3	7		1		6	
Zwartkop	10	5	1	2	1	10	6	3	3	3	
Fluiter											
Tijftjaf	22	8	14	15	7	16	7	12	9	13	1
Fitis	64	55	48	40	25	59	16	56	51	63	37
Goudhaantje											
Grauwe vliegenv.											
Baardmannetje											
Staartmees	2	3	3	2	2	3	4	3	9	3	
Glanskop						2	5	3	2	2	
Matkop				1		1					
Kuifmees											
Zwarte mees											
Pimpelmees	5	6	1	3	3	10	14	5	11	13	1
Koolmees	9	6	5	8	4	17	16	23	19	14	4
Boomklever											
Boomkruiper	1					1		1		3	
Wielewaal					1	1				1	
Vlaamse gaai	2	2	2	2	3	4	5	3	3	3	1
Ekster			3	3	2	3	6	5	5	2	2
Kauw		1			4	3		2	8	4	
Zwarte kraai	2	3	4	3	2	2	3	2	2	1	
Spreeuw					3	2			2		
Huismus											
Ringmus											
Vink	1	1						1	3	3	
Groenling											
Kneu		1	3		1	1			9	2	4
Barmsijs			1								
Roodmus			1								
Goudvink	7	3	3	2	1	2	1	1	3	3	
Rietgors	9	6	13	8		6	1		8	1	5
Totaal	396	271	468	283	194	396	234	199	428	299	222

Kavelnummer:	13	14	15	16+	17a	17b	43	45	51	52	53
Aantal bezoeken:	10	14	11	11	10	11	10		8	6	8
Bijzonderheden:											
Dodaars				3	7	3					
Fuut		2		1	1	1					
Geoorde fuut				4	5						
Roerdomp					1						
Aalscholver								84			
Knobbelzwaan		1	1		1						
Grauwe Gans											
Nijlgans		1			1						
Bergeend		1		1	1						
Krakeend		6		4	6						
Wintertaling		1									
Wilde eend		14	1	2	5	5	5				
Soepeend		2			2						
Zomertaling											
Slobeend		4		2							
Tafeleend		7	2	5	12	2					
Kuifeend		21	1	9	20	5					
Havik											
Sperwer											
Bulzerd							1				
Torenvalk											
Boomvalk											
Fazant		1		1	3	3	4		7	2	2
Waterral			1	1							
Waterhoen		4		3	6	1					
Meerkoet		25	5	8	14	11	4				
Scholekster				1	1						
Kleine plevier											
Kievit		1	1	1							
Houtsnip							1				1
Tureluur											
Wulp											
Kokmeeuw											
Stormmeeuw		2		2							
Holenduif									1		4
Houtduif	2	6	6	12	9	7	13		10	14	14
Tortelduif		1	1	3	2		1				1
Koekoek	1	1	1	1	2	2	1			1	
Bosuil							1		1	1	
Ransuil											
Groene specht	1						3		2	3	2
Gr.bonte specht							1		3	2	4
Boomleeuwerik											
Boerenwaluw									3		
Boompieper				1							3
Graspieper	1	2	4	3	4	1					
Winterkoning		3	1	1	3		7		2	2	4
Heggemus	5	10	8	17	18	18	15		8	6	2
Roodborst					1		9		15	13	16
Nachtegaal	3	8	4	7	13	7	18		7	13	9

Kavelnummer:	13	14	15	16+	17a	17b	43	45	51	52	53
Blauwborst		1		1							
Gekr. roodstaart							6		6	5	8
Roodborsttapuit	2	1	1	3	2	5					
Tapuit			1			1					
Merel	2	3	1	1	4	7	19		9	6	10
Zanglijster				1						1	1
Grote lijster											
Sprinh. rietzanger	1	2	1	2	2	2	3			1	1
Snor											
Rietzanger	1	5		1							
Bosrietzanger	3	2		1	1		1				
Kleine karekiet	3	51	14	13	31	17	8				
Spotvogel											
Braamsluiper	1	5	2	3	6	1	3		1	1	1
Grasmus	9	14	16	20	28	17	16		10	12	7
Tuinfluit	1	2	1	2	3		3		1	1	1
Zwartkop		1					6		9	8	7
Fluiter											
Tijftjaf	3	6	2	3	9	6	16		16	16	9
Fitis	14	28	16	22	53	31	63		46	39	17
Goudhaantje											
Gauwe vliegenv.											1
Baardmannetje		1									
Staartmees	1	2	1	1	2		3		2	1	1
Glanskop							3		3	2	2
Matkop											
Kuifmees											
Zwarte mees											
Pimpelmees	1	3	1		2		9		23	14	4
Koolmees	3	4	2	1	5		14		30	20	11
Boomklever											3
Boomkruiper									5	4	4
Wielewaal									3		
Vlaamse gaai	1	4		1	2	1	4		4	3	2
Ekster	2	2	1	2	4	2	5		6	3	3
Kauw	1						3		52	11	21
Zwarte kraai	1	2	1	1	3	2	2		3	2	1
Spreeuw									8	12	12
Huismus											
Ringmus										1	
Vink	1								1	3	3
Groenling											1
Kneu	1	1	3	5	6						1
Barmsijs		1									
Roodmus											
Goudvink	1	4			2		4		3	1	1
Rietgors	2	8	2	3	6	5	1				
Totaal	68	277	103	179	310	169	276	84	300	223	196

Kavelnummer:	54a	55	62	65	71	72	73	74	75	83	totaal 1996
Aantal bezoeken:	8	8	7	9	9	11	11	11	12	7	
Bijzonderheden:											
Dodaars									1	2	50
Fuut									1		45
Geoorde fuut											17
Roerdomp											1
Aalscholver											84
Knobbelzwaan											10
Grauwe Gans											2
Nijlgans											5
Bergeend					1			1			14
Krakeend									1		42
Wintertaling											1
Wilde eend					1			10	3	1	96
Soepeend											6
Zomertaling											1
Slobeend											16
Tafeleend									1		90
Kuifeend									3	1	162
Havik						1			1		2
Sperwer			1				1				3
Buizerd					1		1				3
Torenvalk	1		1					1			9
Boomvalk											1
Fazant	1	4		4	2	3	4		3		76
Waterral											9
Waterhoen						2			1	3	60
Meerkoet					1				3	2	259
Scholekster								2			4
Kleine plevier								3			3
Kievit											6
Houtsnip											3
Tureluur								1			1
Wulp											1
Kokmeeuw											1
Stormmeeuw											12
Holdenduif	1				1	1					8
Houtduif	5	13	34	7	13	6	19	1	8	3	307
Tortelduif	1	1				1					32
Koekoek	1	1	2	2	1	1	2		1	4	43
Bosuil	1	1			2	1	1				12
Ransuil											1
Groene specht	1	2	2	3	3	1	1		2	1	40
Gr.bontespecht	2	2	2	1	3	2			1	1	28
Boomleeuwerik					1		2		1		6
Boerenwaluw											3
Boompieper	2				1	7	7		3		39
Graspieper							1		2		27
Winterkoning	1	1	2	1	4		2		2	4	77
Heggemus	3	7	5	9	12	2	18	3	12	8	428
Roodborst	10	13	25	10	11	10	1		4	4	185
Nachtegaal	7	13	9	8	13	1	35	1	17	10	367

Kavelnummer:	54a	55	62	65	71	72	73	74	75	83	totaal 1996
Blauwborst											5
Gekr. roodstaart	5	6	8	17	5	3	1		6	2	107
Roodborsttapuit					1		2		3	1	35
Tapuit											2
Merel	5	10	6	4	10	1	16		12	3	220
Zanglijster	2	1		1	3		1				15
Grote lijster	1										2
Sprinh. rietzanger					1		5		1		58
Snor											1
Rietzanger											22
Bosrietzanger							6				51
Kleine karekiet							1		1	10	468
Spotvogel											2
Braamsluiper	1	1	2		5		4		5	4	104
Grasmus	3	13	8	6	19		83	2	26	13	590
Tuinfluit	2	2	1	1			5		3	2	61
Zwartkop	5	7	7	2	4	1	3		3	2	109
Fluiter	1										1
Tjiftjaf	4	16	14	5	8	10	13		9	7	296
Fitis	7	47	32	22	17	6	70		51	28	1123
Goudhaantje	1					2					3
Grauwe vliegenv.	1										2
Baardmannetje											1
Staartmees		1	1	1	1	2	4			3	61
Glanskop	3	3	2	1	2	3	3			1	42
Matkop											2
Kuifmees	1					2	1				4
Zwarte mees	1										1
Pimpelmees	8	15	8	7	9	6	8	1	8	4	203
Koolmees	25	25	25	10	9	12	18		14	14	367
Boomklever	2				2						7
Boomkruiper	2	2		2	2	1					28
Wielewaal		1		1			2			1	11
Vlaamse gaai	2	3	5	2	5	2	3		4	2	80
Ekster	2	3	6	3	3	1	8		5	1	93
Kauw	6	20		2	4		1				143
Zwarte kraai		3	1	2		1	3		1	2	55
Spreeuw	12	6	1	6	1					5	70
Huisemus	1										1
Ringmus											1
Vink	2	2	1	2		6			2		32
Groenling											1
Kneu			1				13		3		61
Barmsijs											2
Roodmus											1
Goudvink		1	2			1	1		2		49
Rietgors									1	1	86
Totaal	142	246	214	144	183	97	370	25	231	150	7377
Vogelwerkgroep Meijendel											

Tabel 3

Vergelijkend overzicht resultaten 1996 versus 1995 in 30 dezelfde kavels

	Resultaten 1995	Resultaten 1996	Toe-/afname 1996 t.o.v. 1995 in aantallen	Toe-/afname 1996 t.o.v. 1995 in procenten
Dodaars	60	46	-14	-23,3%
Fuut	39	35	-4	-10,3%
Geoorde fuut	7	17	10	142,9%
Roerdomp	0	1	1	
Aalscholver	72	84	12	16,7%
Knobbelzwaan	7	8	1	14,3%
Grauwe Gans	0	2	2	
Nijlgans	10	5	-5	-50,0%
Bergeend	4	13	9	225,0%
Krakeend	49	39	-10	-20,4%
Wintertaling	1	1	0	0,0%
Wilde eend	84	90	6	7,1%
Soepeend	6	6	0	0,0%
Slobeend	16	13	-3	-18,8%
Tafeleend	83	76	-7	-8,4%
Kuifeend	136	140	4	2,9%
Havik	1	2	1	100,0%
Sperwer	1	3	2	200,0%
Buizerd	3	3	0	0,0%
Torenavalk	6	9	3	50,0%
Boomvalk	4	1	-3	-75,0%
Fazant	88	71	-17	-19,3%
Porseleinhoen	1	0	-1	-100,0%
Waterral	15	6	-9	-60,0%
Waterhoen	55	52	-3	-5,5%
Meerkoet	250	219	-31	-12,4%
Scholekster	3	4	1	33,3%
Kleine plevier	0	3	3	
Kievit	10	6	-4	-40,0%
Houtsnip	2	3	1	50,0%
Tureluur	0	1	1	
Wulp	4	1	-3	-75,0%
Kokmeeuw	0	1	1	
Stormmeeuw	8	9	1	12,5%
Holenduif	5	8	3	60,0%
Houtduif	303	297	-6	-2,0%
Turkse tortel	1	0	-1	-100,0%
Tortelduif	30	32	2	6,7%
Koekoek	43	41	-2	-4,7%
Steenuil	1	0	-1	-100,0%
Bosuil	13	12	-1	-7,7%
Ransuil	0	1	1	
Groene specht	47	40	-7	-14,9%
Gr. bonte specht	34	28	-6	-17,6%
Boomleeuwerik	3	6	3	100,0%
Boerenzwaluw	0	3	3	
Boompieper	30	38	8	26,7%
Graspieper	21	27	6	28,6%
Winterkoning	392	74	-318	-81,1%

	Resultaten 1995	Resultaten 1996	Toe-/afname 1996 t.o.v. 1995 in aantallen	Toe-/afname 1996 t.o.v. 1995 in procenten
Heggemus	406	398	-8	-2,0%
Roodborst	242	184	-58	-24,0%
Nachtegaal	351	346	-5	-1,4%
Blauwborst	8	4	-4	-50,0%
Gekr. roodstaart	96	107	11	11,5%
Paapje	1	0	-1	-100,0%
Roodborsttapuit	27	35	8	29,6%
Tapuit	8	2	-6	-75,0%
Merel	237	217	-20	-8,4%
Zanglijster	20	15	-5	-25,0%
Grote lijster	0	2	2	
Sprinh. rietzanger	52	51	-1	-1,9%
Rietzanger	16	14	-2	-12,5%
Bosrietzanger	32	31	-1	-3,1%
Kleine karekiet	409	380	-29	-7,1%
Spotvogel	1	1	0	0,0%
Braamsluiper	87	95	8	9,2%
Grasmus	498	561	63	12,7%
Tuinfluit	50	55	5	10,0%
Zwartkop	128	108	-20	-15,6%
Fluiter	2	1	-1	-50,0%
Tjiftjaf	305	282	-23	-7,5%
Fitis	1202	1075	-127	-10,6%
Goudhaantje	1	3	2	200,0%
Grauwe vliegenv.	3	2	-1	-33,3%
Baardmannetje	0	1	1	
Staartmees	56	58	2	3,6%
Glanskop	32	42	10	31,3%
Matkop	6	2	-4	-66,7%
Kuifmees	1	4	3	300,0%
Zwarte mees	1	1	0	0,0%
Pimpelmees	157	202	45	28,7%
Koolmees	314	362	48	15,3%
Boomklever	5	7	2	40,0%
Boomkruiper	31	28	-3	-9,7%
Wielewaal	4	11	7	175,0%
Vlaamse gaai	71	78	7	9,9%
Ekster	86	90	4	4,7%
Kauw	125	143	18	14,4%
Zwarte kraai	60	51	-9	-15,0%
Spreeuw	65	70	5	7,7%
Huisemus	1	1	0	0,0%
Ringmus	4	1	-3	-75,0%
Vink	25	32	7	28,0%
Groenling	2	1	-1	-50,0%
Kneu	64	58	-6	-9,4%
Barmsijs	0	1	1	
Goudvink	41	46	5	12,2%
Rietgors	82	73	-9	-11,0%
Totaal	7363	6909	-454	-6,2%
Vogelwerkgroep Meijendel				

Vogels die in 1996 t.o.v. 1995 verdwenen in de zowel in 1995 als in 1996 geïnvventariseerde kavels:

Broedterritoria van zowel in 1995 als in 1996 geïnvventariseerde kavels

	Resultaten 1995	Resultaten 1996
Porseleinhoen	1	0
Turkse tortel	1	0
Steenuil	1	0
Paapje	1	0

Vogels die in 1996 voorkwamen en in 1995 ontbraken in de zowel in 1995 als in 1996 geïnvventariseerde kavels:

Broedterritoria van zowel in 1995 als in 1996 geïnvventariseerde kavels

	Resultaten 1995	Resultaten 1996
Roerdomp	0	1
Grauwe Gans	0	2
Kleine plevier	0	3
Tureluur	0	1
Kokmeeuw	0	1
Ransuil	0	1
Boerenwaluw	0	3
Grote lijster	0	2
Baardmannetje	0	1
Barmsijs	0	1

—— Nagekomen vermelding

Zwarte specht: toevoegen aan tabel 2 in kavel 53, één territorium.

Bonte vliegenvanger: toevoegen aan tabel 2 in kavel 53, één territorium.

Het volgende bleek namelijk. Deze soorten werden door de waarnemer tijdens de reguliere ronden geregistreerd. Echter niet in voldoende mate om tot een territoriumaannee te komen. Als echter waarnemingen tijdens het joggen worden meegenomen (niet tijdens de SOVON-rondjes) dan kan wel een territorium van deze soorten worden aangenomen.

—— Roofvogels in het duin, wat nader bekeken

In een periode van 3,5 à 4 maanden brengt een waarnemer in Meijendel ongeveer tien bezoeken aan zijn of haar kavel. Een enkele maal wordt, de Torenvalk daargelaten, een roofvogelsoort geregistreerd. Meestal was het een flits, de vogel is snel gevlogen. Aan het eind van het seizoen blijkt dat het aantal waarnemingen niet toereikend was voor de aanname van een territorium. Soms kunnen bevindingen

van waarnemers gekoppeld worden. Het tekortschietend waarnemingsaantal van twee of meer waarnemers tezamen maakt het mogelijk om een territorium "achteraf" te construeren van bijv. Sperwer of Havik. Deze mogelijkheid verviel in 1996 omdat de waarnemers niet meer hun waarnemingen per bezoek hoeven op te geven aan SOVON.

Gebleken is ook dat als men een roofvogelnest in het kavel heeft het niet zo is dat men dat wel moet opmerken. De vogels gedragen zich juist stil en onopvallend. Roofvogels tijdens (de soms) luidruchtige balts treffen is bij tien bezoeken maar een groot toeval en gebonden aan een korte periode. In de Atlas van broedvogels tussen Katwijk en Scheveningen (Van der Meer 1996) wordt door Herman ook op het onopvallende gedrag van broedende roofvogels gewezen.

Alles bijeen is dus de mogelijkheid van een te laag aantal vastgestelde roofvogelterritoria via de BMP-methode aanwezig.

In het seizoen 1996 heeft Adrie Remeus extra aandacht aan de roofvogels van Meijndel geschonken. Hij bracht een groot aantal bezoeken aan allerlei terreingedeelten. Eén van zijn motieven hiervoor was de oproep van de Werkgroep Roofvogel Nederland (WRN, Rob Bijlsma c.s.) aan de vogelwerkgroepen om te letten op het aantal Boomvalken indien zich Haviken in het gebied vestigen. Het aantal Boomvalken zou dan verminderen.

In het volgende vergelijken wij de bevindingen van Adrie met die van de werkgroep zoals die zijn vastgelegd in tabel 2.

Sperwer

Gedraagt zich opportunistisch, neemt ook genoeg met kleine bosjes en broedt niet alleen in naaldhout. Op basis van indicatieve waarnemingen werden 5 territoria vastgesteld. Ze waren in de kavels 6/61, 62, 73, 77 en 91 (Voorlinden). Voorts werden nog 2 territoria vermoed: één in vallei Meijndel en één in 83/45.

Het nest in 6/61 was in een berk, 2 jongen vlogen met succes uit. Het nest in 62 bevatte 5 jongen waarvan 4 gepredeerd zijn door een Havik.

Het aantal territoria volgens tabel 2 is 3, namelijk in 6, 62 en 73. De kavels 45, 61, 77 en 91 werden niet geïnventariseerd door de werkgroep.

Havik

Vestigde zich in 1993 (volgens Van der Meer (1996) reeds in 1992). In 1996 waren er 3 zekere en één waarschijnlijk broedgeval. De zekere territoria bevonden zich in de kavels 1b, 62 en omgeving en in 75. Het broedgeval in 1b is door de kavelhouder bevestigd; deze vond het nest na het eigenlijke broedseizoen. De Havik in 62 heeft waarschijnlijk de jonge Sperwers in het Kijfhoekbos (62) gepredeerd. Er was een sterk vermoeden voor een territorium in kavel 72. Vanaf maart zijn er waarnemingen en kekkerende geluiden die alleen bij het nest worden gemaakt. Tussen 13 en 17 mei werd in dat bos een aantal Grove dennen gekapt. Dit heeft waarschijnlijk tot verstoring geleid.

Tabel 2 geeft 2 territoria, nl. in 72 en 75. Hier kan 1b in feite aan worden toegevoegd.

Buizerd

Vooral te vinden aan de binnenduinrand. Territoria bevinden zich in kavel 76/ Ganzenhoek, 43, 45/46, 73, Blankenhoeve en Voorlinden (91). Dus 5 territoria.

Tabel 2 geeft 3 territoria en wel in 43, 71 en 73. De kavels 76, 45/46 en 91 werden niet geïnventariseerd door de werkgroep.

Wespendief

Wordt vooral in juni/juli gezien. Meer in juli dan in juni. Het is een late broedvogel (voedsel!). Vermoed wordt een broedgeval ter hoogte van Blankenhoeve, dus buiten DZH-gebied. De soort kwam al voor in 1992 (Van der Meer, 1996).

Tabel 2 geeft geen territorium van de Wespendief (in DZH-gebied).

Bruine kiekendief

Broedde ooit in de rietvelden van kavel 16 maar die zijn verdwenen, vnl. door begrazing. Er zijn haast elk jaar onvolwassen overzomeraars. In 1996 waren dit er 2. Eén had opvallende kenmerken, waardoor vastgesteld werd dat gebruik werd gemaakt van het hele gebied.

In dit verband, vooruitlopend op waarnemingen in 1997, wordt gemeld dat op 30 mei 1997 een vrouwtje Bruine kiekendief met een specifiek vleugelkenmerk eerst op de zeereep van de kavels 13s t/m 17 aanwezig was die later op de dag onder Katwijk werd gezien. De melding is afkomstig van een fietsende waarnemer.

Echte territoriumhouders van deze soort zijn er waarschijnlijk de laatste jaren niet geweest.

Boomvalk

De indruk is dat deze soort in het duingebied achteruitgaat. De "bekende" groepjes boven de plassen van 17/16 en 1b/2 werden niet gezien. Jongen die leren jagen zijn niet gezien. Bij deze soort zijn territoria moeilijk vast te stellen omdat vaak ver buiten het eigenlijke territorium wordt gejaagd (bijv. boven de zeereep op libellen-jacht). Met twijfel worden territoria genoemd in 1b, 62, 71/72, grens kavel 71/Duinrell en 77.

De laatste twee gebieden werden niet door de werkgroep geteld. Tabel 2 geeft maar één territorium in kavel 1a. In 1995 werden nog 4 territoria gemeld. Dus misschien toch.... Boomvalk lijdt onder Havik?

Torenvalk

De bevindingen van Adrie Remeus komen overeen met het aantal territoria in tabel 2.

Conclusie

De werkgroep inventariseert niet alle 2000 ha van het DZH-gebied. Adrie Remeus heeft, voor wat de roofvogels betreft, wel het hele gebied doorkruist. Dat is de belangrijkste oorzaak voor de verschillende territoriumaantallen. Vergelijken we de resultaten uit het BMP-gebied dan is het verschil veel minder. Enige onderschatting (bij het aantal territoria volgens de BMP-methode) blijft er wel.

Dankzij Adrie Remeus is nu meer bekend over de roofvogelpopulatie in het gehele DZH-gebied in 1996.

Overigens is onlangs door de WRN in samenwerking met SOVON de handleiding Roofvogelonderzoek gepubliceerd (Bijlsma 1997).

——— Bijzondere waarnemingen

Tijdens het BMP-seizoen (1 maart-1 september) zijn weer een aantal bijzondere waarnemingen gedaan.

- Op 27 maart was een paar Canadese ganzen in kavel 16, op 1 april en 14 juni in kavel 2
- Wilde zwanen waren op 19 maart in kavel 6 (4 stuks) en zelfs op 3 april nog 1 exemplaar in kavel 16. Op 7 juli werden 160 Krakeenden geteld in 3 ruiconcentraties
- Steeds 1 Krooneend werd gemeld op 16 maart, 3 april en 13 april. Op 26 maart en 8 april werd een paar geteld. Alle waarnemingen werden gedaan in kavel 14. Van 17 juni tot 24 augustus een mannetje ruiend
- Een Witoogeend was op 1 juni in kavel 10/12/76
- Een Grote zaagbek verbleef op 31 mei in kavel 1b
- Twee Rode wouwen vlogen over kavel 55 op 20 maart. Op 18 mei 1 exemplaar over 71
- Havik: 2 jongen goed uitgevlogen in kavel 75
- Op 10 maart een Ruigpootbuizerd in kavel 10/12/76 en op 14 april over kavel 72
- Een vrouwtje Roodpootvalk vloog op 19 mei over kavel 16
- Een Visarend op 17 april over 1b en op 12 mei over 64
- Op 16 april een Smelleken in 13s en 16
- Steeds 2 Zwartkopmeeuwen op 4 mei en 21 mei resp. over kavel 2 en kavel 13s
- Op 27 augustus was een IJsvogel in kavel 7
- Een mannetje Grauwe klauwier werd op 19 mei gezien in kavel 16 en op 23 en 24 augustus was een onvolwassen exemplaar in kavel 6
- Op 21 mei werd een Bergfluiters zingend aangetroffen in kavel 12a
- Op 19 mei was een Bonte kraai in de zeereep (ongewone datum)
- Op 23 juni 3 Kruisbekken in kavel 78.

——— Tot slot

De Vogelwerkgroep heeft veel steun ondervonden van het Natuurbedrijf en het stafbureau Natuur van de N.V. DZH. Hiervoor onze dank. De tabellen 2 en 3 werden door Caroline Fonhof samengesteld hetgeen zeer gewaardeerd wordt.

Literatuur

- Bijlsma RG (1997). Handleiding veldonderzoek roofvogels. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht & Werkgroep Roofvogels Nederland, Appelscha.
- Dijk AJ van (1996). Handleiding broedvogels inventariseren in proefvlakken. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek/Ubbergen.
- Meer HP van der (1996). Atlas van de broedvogels tussen Katwijk en Scheveningen. N.V. Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, Voorburg.
- Vogelpopulatie-onderzoek Meijendel. Jaarverslagen 1958-1995. Archief Vogelwerkgroep.
- Vogelwerkgroep Meijendel. Jaarverslagen 1986-1995. Vogelwerkgroep Meijendel, 's-Gravenhage.

